
Prawo autorskie i wolne licencje w otwartej nauce

Natalia Mileszyk
nmileszyk@centrumcyfrowe.pl

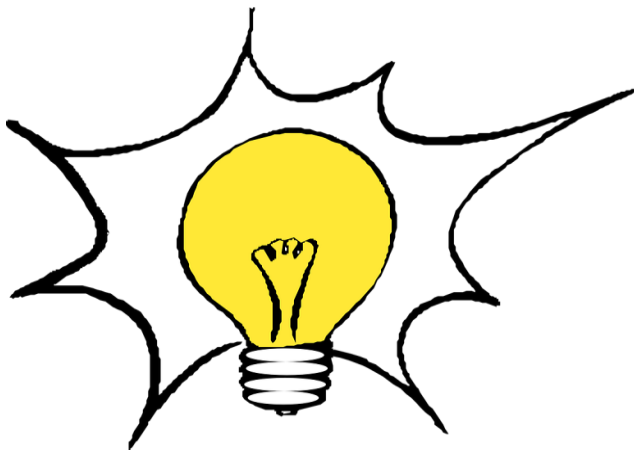

Wprowadzenie do prawa autorskiego

DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 24 czerwca 2014 r.

Poz. 827

USTAWA

z dnia 30 maja 2014 r.

o prawach konsumenta^{1), 2)}

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa prawa przysługujące konsumentowi, w szczególności:

- 1) obowiązki przedsiębiorcy zawierającego umowę z konsumentem;
- 2) zasady i tryb zawierania z konsumentem umowy na odległość i poza lokalem przedsiębiorstwa;
- 3) zasady i tryb wykonania przysługującego konsumentowi prawa odstąpienia od umowy zawartej na odległość lub poza lokalem przedsiębiorstwa;
- 4) zasady i tryb zawierania z konsumentem umowy na odległość dotyczącej usług finansowych.

1. Domena publiczna https://pixabay.com/static/uploads/photo/2014/11/03/22/04/drawing-515869_960_720.jpg

2. Dziennik ustaw

3. Domena publiczna, <https://pixabay.com/pl/%C5%BCar%C3%B3wka-%C5%9Bwiat%C5%82o-elektryczne-pomys%C5%82-31254/>

4. Domena publiczna, <https://www.flickr.com/photos/whitehouse/14081505711/>

Przedmiot prawa autorskiego

- Musi to być rezultat pracy człowieka.
- Musi to być przejaw działalności twórczej.
- Musi mieć indywidualny charakter.

Jeśli dzieło naszych rąk i umysłu zawiera w sobie pierwiastek indywidualnej działalności twórczej, to mamy do czynienia z utworem oraz z autorem.

Rodzaje utworów

- A. Mannie Garcia, Assosiation Press, https://en.wikipedia.org/wiki/Mannie_Garcia
- B. Shepard Fairey, https://en.wikipedia.org/wiki/Barack_Obama_%22Hope%22_poster#/media/File:Barack_Obama_Hope_poster.jpg
- C. <http://www.ebay.co.uk/itm/CRISTIANO-RONALDO-ART-PHOTO-PRINT-OBAMA-HOPE-POSTER-GIFT-CHRISTIANO-SOCCER-/321526564288>

Rodzaje utworów 2

A.oryginalny

B.zależny

Art.2. Rozporządzanie i korzystanie z opracowania zależy od zezwolenia twórcy utworu pierwotnego (prawo zależne), chyba że autorskie prawa majątkowe do utworu pierwotnego wygasły. W przypadku baz danych spełniających cechy utworu zezwolenie twórcy jest konieczne także na sporządzenie opracowania.

C. inspirowany

Prawa autorskie dzielimy na: **osobiste**

Chronią więz autora z utworem. Są niezbywalne.

Gwarantują, że utwór będzie zawsze podpisywany nazwiskiem twórcy lub jego pseudonimem (chyba że zdecyduje się on pozostać anonimowy).

Dozwolony użytek

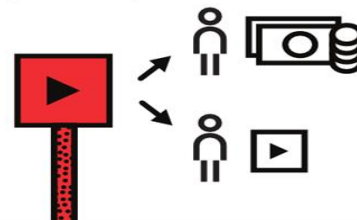
Prawo autorskie zezwala na korzystanie z już rozpowszechnionego utworu w zakresie własnego użytku osobistego, bez konieczności pytania o zgodę ani zapłaty wynagrodzenia.

majątkowe

Majątkowe prawa autorskie pozwalają na zarządzanie utworem na tzw. polach eksploatacji. Są to sposoby korzystania z utworu, które autor może sprzedać lub udzielić na nie licencji. Prawa majątkowe są dziedziczne, można nimi handlować, a czasem przysługują naszemu pracodawcy.

Oznacza to, że jedna osoba może być autorem, a inna zarabiać na jego dziele.

Podmiot prawa autorskiego

PYTANIA:

1. W ramach projektu Erasmus + na Uniwersytecie Warszawskim przygotowano otwarte zasoby edukacyjne na podstawie umowy o dzieło. Do kogo należą prawa autorskie?
2. W ramach obowiązków służbowych na Uniwersytecie Warszawskim została stworzona publikacja nt. prawa autorskiego. Do kogo należą prawa autorskie?

Podmiot prawa autorskiego cz. 2

“Prawo autorskie przysługuje twórcy”

- podmiotem praw osobistych może być twórca (osoba fizyczna)
- “pracodawca, którego pracownik stworzył utwór w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy, nabywa z chwilą przyjęcia utworu autorskie prawa majątkowe”
- podmiotem praw majątkowych może być twórca, pracodawca, spadkobierca, nabywca tych praw

Art. 14. 1. Jeżeli w umowie o pracę **nie postanowiono inaczej**, instytucji naukowej przysługuje pierwszeństwo opublikowania utworu naukowego pracownika, który stworzył ten utwór w wyniku wykonywania obowiązków ze **stosunku pracy**. Twórcy przysługuje prawo do wynagrodzenia. Pierwszeństwo opublikowania wygasa, jeżeli w ciągu sześciu miesięcy od dostarczenia utworu nie zawarto z twórcą umowy o wydanie utworu albo jeżeli w okresie dwóch lat od daty jego przyjęcia utwór nie został opublikowany. 2. Instytucja naukowa może, bez odrębnego wynagrodzenia, korzystać z materiału naukowego zawartego w utworze, o którym mowa w ust. 1, oraz udostępniać ten utwór osobom trzecim, jeżeli to wynika z uzgodnionego przeznaczenia utworu lub zostało postanowione w umowie.

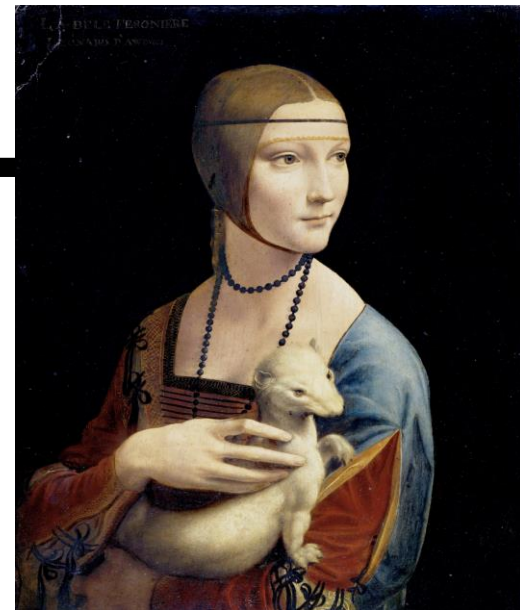
Art. 15a. Uczelni w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym przysługuje pierwszeństwo w opublikowaniu pracy dyplomowej studenta. Jeżeli uczelnia nie opublikowała pracy dyplomowej w ciągu 6 miesięcy od jej obrony, student, który ją przygotował, może ją opublikować, chyba że praca dyplomowa jest częścią utworu zbiorowego.

Autorskie prawa majątkowe obowiązują:

Domena publiczna

Za domenę publiczną uznajemy dobro wspólne: zbiór utworów, z których każdy może korzystać bezpłatnie i **wyłącznie z ograniczeniami wynikającymi z autorskich praw osobistych**, ponieważ wygasły już do nich autorskie prawa autorskie majątkowe, bądź też utwory te nigdy nie były przedmiotem prawa autorskiego.

Leonarda da Vinci, Dama z Gronostajem, Domena publiczna

PYTANIE: Jaki błąd widać na tym slajdzie?

Pola eksploatacji

Pole eksploatacji jest to sposób wykorzystania utworu mający samodzielne ekonomiczne znaczenie. Twórcy przysługuje wyłączone prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich znanych polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu.

Dozwolony użytek prywatny

Możesz
zeskanować całą
książkę.

Zgodnie z art. 23 prawa autorskiego wolno korzystać z już rozpowszechnionego utworu w zakresie własnego użytku osobistego, bez konieczności pytania o zgodę ani zapłaty wynagrodzenia.

więcej na www.conasuwiera.pl/kserowanie

Plakat dostępny na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa

Organizatorzy:

bibliosfera.net

Dozwolony użytek prywatny

Art. 23. 1. Bez zezwolenia twórcy wolno nieodpłatnie korzystać z już rozpowszechnionego utworu w zakresie własnego użytku osobistego. Przepis ten nie upoważnia do budowania według cudzego utworu architektonicznego i architektoniczno-urbanistycznego oraz do korzystania z elektronicznych baz danych spełniających cechy utworu, chyba że dotyczy to własnego użytku naukowego niezwiązanego z celem zarobkowym.

Art. 28. 1. Instytucje oświatowe, uczelnie, instytuty badawcze prowadzące działalność, o której mowa w art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. z 2016 r. poz. 371, 1079, 1311 i 2260 oraz z 2017 r. poz. 202), instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk prowadzące działalność, o której mowa w art. 50 ust. 4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. z 2016 r. poz. 572, 1311, 1933 i 2260 oraz z 2017 r. poz. 624), biblioteki, muzea oraz archiwa mogą:

- 1) użyczać, w zakresie swoich zadań statutowych, egzemplarze utworów rozpowszechnionych,
- 2) zwielokrotniać utwory znajdujące się we własnych zbiorach w celu uzupełnienia, zachowania lub ochrony tych zbiorów,
- 3) udostępniać zbiory dla celów badawczych lub poznawczych za pośrednictwem końcówek systemu informatycznego (terminali) znajdujących się na terenie tych jednostek – jeżeli czynności te nie są dokonywane w celu osiągnięcia bezpośredniej lub pośredniej korzyści majątkowej.

Dozwolony użytek edukacyjny

Art. 27. 1. Instytucje oświatowe, uczelnie oraz jednostki naukowe w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2014 r. poz. 1620 oraz z 2015 r. poz. 249 i 1268) mogą na potrzeby zilustrowania treści przekazywanych w celach dydaktycznych lub w celu prowadzenia badań naukowych, korzystać z rozpowszechnionych utworów w oryginale i w tłumaczeniu oraz zwielokrotnić w tym celu rozpowszechnione drobne utwory lub fragmenty większych utworów.

2. W przypadku publicznego udostępniania utworów w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym korzystanie, o którym mowa w ust. 1, jest dozwolone wyłącznie dla ograniczonego kręgu osób uczących się, nauczających lub prowadzących badania naukowe, zidentyfikowanych przez podmioty wymienione w ust.1.

PYTANIE: Kiedy w firmach komercyjnych można korzystać z dozwolonego użytku edukacyjnego?

Prawo cytatu

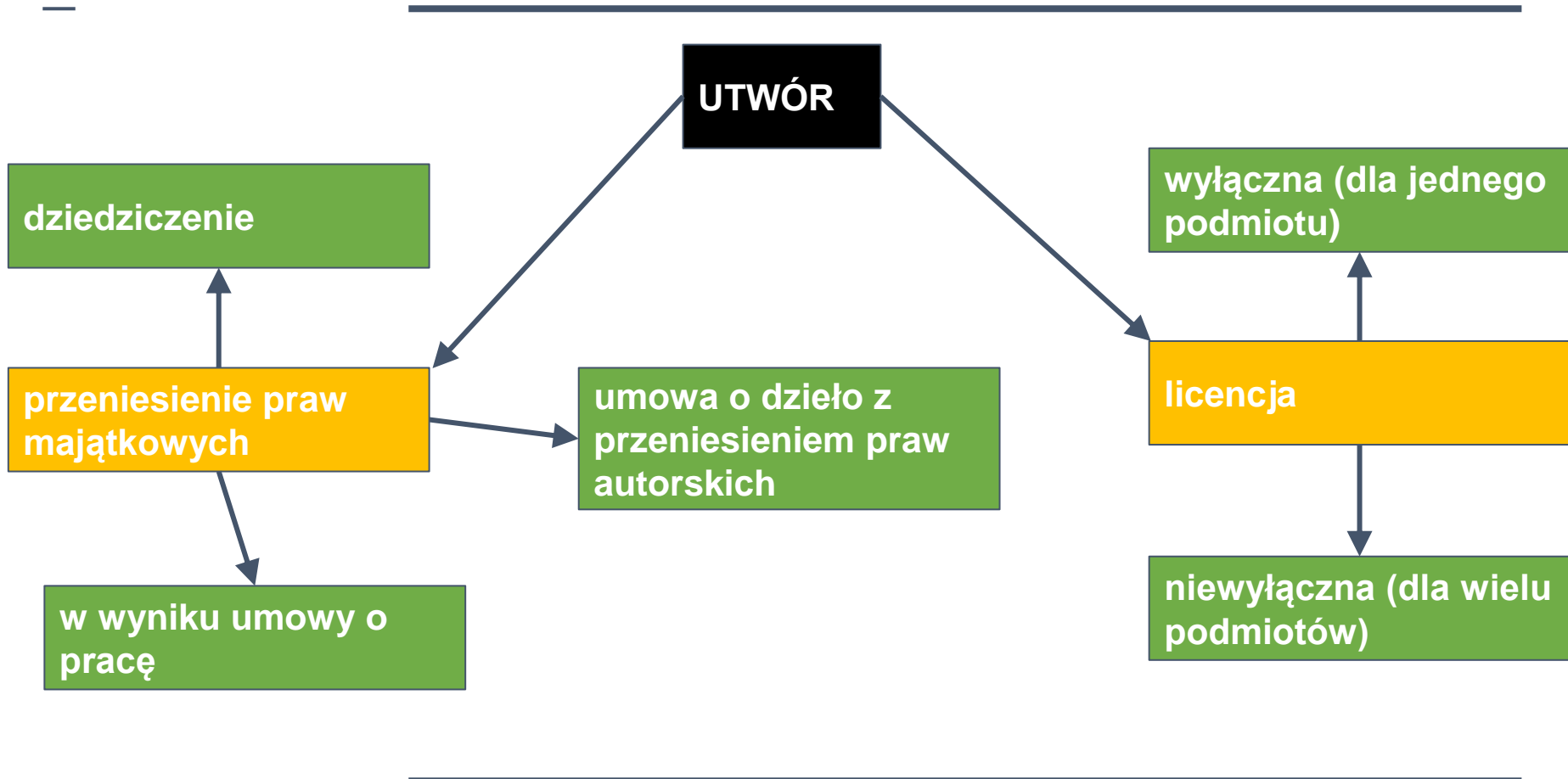
Art. 29. Wolno przytaczać w utworach stanowiących samoistną całość urywki rozpowszechnionych utworów oraz rozpowszechnione utwory plastyczne, utwory fotograficzne lub drobne utwory w całości, w zakresie uzasadnionym celami cytatu, takimi jak wyjaśnianie, polemika, analiza krytyczna lub naukowa, nauczanie lub prawami gatunku twórczości.

Przejęcie praw majątkowych

Dwa rodzaje umów:

- przeniesienie praw
- licencja – umowa o korzystanie z utworu. Umowa obejmuje pola eksploatacji wyraźnie w niej wymienione; nie obejmuje przyszłych pól eksploatacji ani przyszłych utworów twórcy.

Zasięg obowiązywania; wyłączna / niewyłączna

**Licencje w nauce, ze
szczególnym
uwzględnieniem licencji
Creative Commons**

Stopnie otwartości

- **otwartość ekonomiczna** – dostępne za darmo
- **otwartość techniczna** – efektywne wykorzystanie przez ludzi oraz maszyny
- **otwartość prawna** – swoboda wykorzystania, brak praw zastrzeżonych

Problem?

Dostępność online nie oznacza
dostępności prawnej!

Creative Commons

Creative Commons oferuje twórcom licencje, które pozwalają im zachować własne prawa i jednocześnie dzielić się swoją twórczością z innymi.

Licencje Creative Commons działają na zasadzie “pewne prawa zastrzeżone” – granice dozwolonego użytku są szersze i wyraźniejsze niż te wytyczone na zasadzie “wszelkie prawa zastrzeżone”.

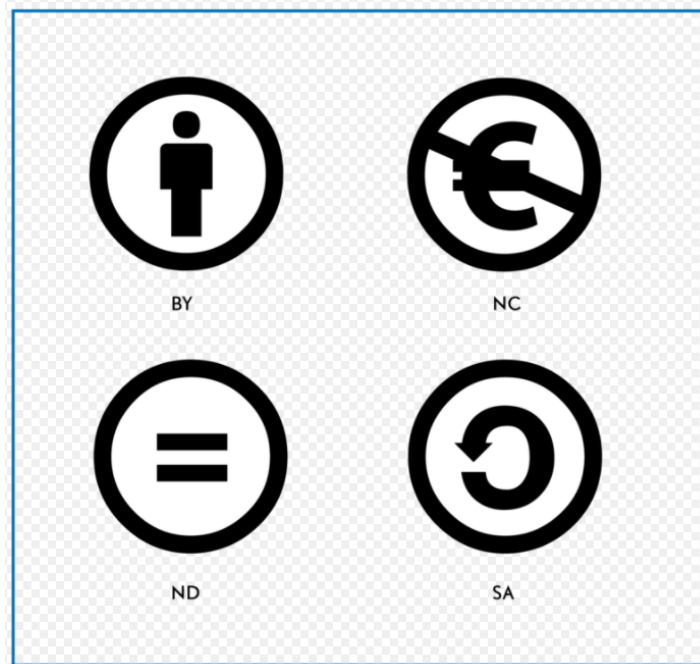
Creative Commons, czyli PEWNE prawa zastrzeżone

Otwarta licencja to rodzaj umowy, którą autor utworu, właściciel praw autorskich, zawiera z całą resztą ludzkości (licencja niewyłączna). W ramach tej umowy twórca pozostaje właścicielem praw autorskich.

Zakres korzystania z utworu na licencji CC

Pewne prawa zastrzeżone, czyli

Licencja CC BY – uznanie autorstwa

Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowa - licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie pod warunkiem oznaczenia autorstwa. Jest to licencja gwarantująca najszersze swobody licencjobiorcy.

creativecommons.org/licenses/by/4.0/pl

 BY					
Ten utwór możesz za darmo:	kopiować	zmieniać i remiksować	rozpowszechniać	przedstawiać i wykonywać	musisz tylko oznaczyć autora oryginału

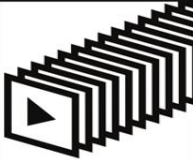

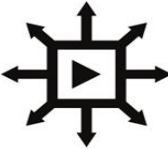
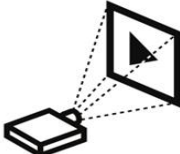

Uznanie autorstwa 3.0 Polska – Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie pod warunkiem oznaczenia autorstwa. Jest to licencja gwarantująca najszersze swobody licencjobiorcy. <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/>

Licencja CC BY-SA – uznanie autorstwa na tych samych warunkach

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowa - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory będzie udzielana taka sama licencja. Jest to licencja używana przez Wikipedię i jej siostrzane projekty.

creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/pl

 <p>BY-SA</p>						
<p>Ten utwór możesz za darmo:</p>	 <p>kopiować</p>	 <p>zmieniać i remiksować</p>	 <p>rozpowszechniać</p>	 <p>przedstawiać i wykonywać</p>	 <p>ale musisz udostępnić go na tej samej licencji</p>	 <p>i musisz oznaczyć autora oryginału</p>

Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 3.0 Polska – Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja. Jest to licencja używana przez Wikipedię i jej siostrzane projekty. <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/>

**Domena publiczna i wolne licencje
(CC BY, CC BY-SA i kompatybilne)**

Pełna otwartość/wolna publikacja – dostępna bezpłatnie wraz z gwarancją pełnego prawa do wykorzystania, kopiowania, dystrybuowania, przera biania, itp.

**Otwarte licencje
(z warunkami NC i analogicznymi)**

Publikacja częściowo otwarta - dostępna bezpłatnie z możliwością ponownego wykorzystania, ale ograniczona np. wyłącznie do nie-komercyjnego użytku.

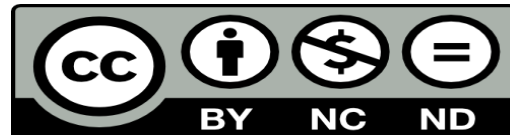
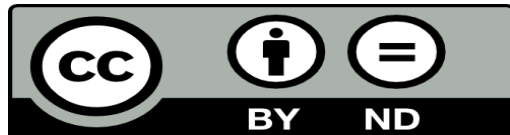
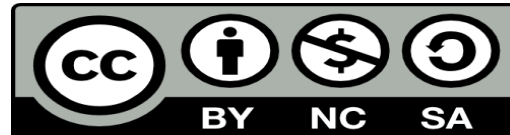
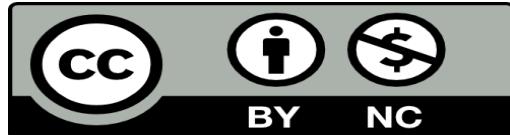
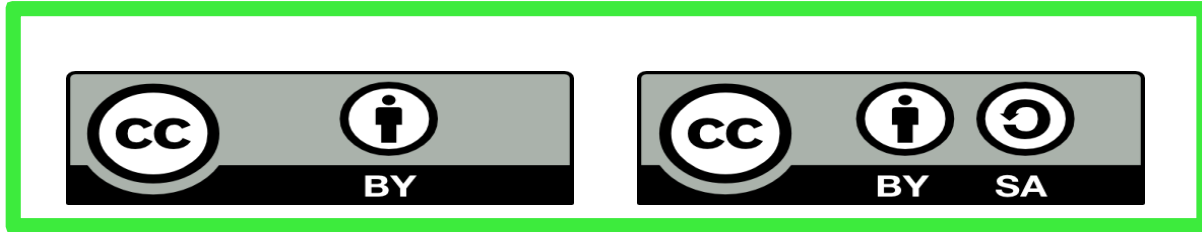
**Open Access
(wolny dostęp, ale wszystkie
prawa nadal zastrzeżone)**

Publikacja Open Access – publikacja dostępna na stronie internetowej bez kontroli dostępu, ale bez zagwarantowania swobód wykorzystania treści - czyli na zasadzie „Pełne prawa zastrzeżone”.

**Wszystkie prawa zastrzeżone + limity
dostępu – logowanie, rejestracja, wniesione
opłaty, systemy zabezpieczeń DRM**

Publikacja zamknięta – tradycyjna (płatny druk) lub elektroniczna, ale ob jęta kontrolą dostępu do treści; wymaga logowania, rejestracji, wniesienia opłaty, często z zastosowaniem systemu DRM.

Wolne/otwarte

Wolne
/domena
publiczna
Pewne
prawa
zastrzeżone

Creative Commons udostępnia licencje w trzech “warstwach”:

- kod XHTML
- przystępne podsumowanie
- tekst prawny

Nowy w Creative Commons? [[Do przemyślenia przed wyborem licencji.](#)] [[Jak działają licencje?](#)]
Odkryj licencje Creative Commons. [[A może wolisz domenę publiczną?](#)]

Zawartość licencji

Twe wybory w tym panelu zaktualizują inne panele na tej stronie.

Czy zezwalaś na modyfikacje swojego utworu?

Tak
  Nie

Tak, o ile inni będą udostępniać na tych samych warunkach

Czy zezwalaś na komercyjne wykorzystywanie swojego utworu?

Tak
  Nie

License Jurisdiction:

Międzynarodowe

Wybrana licencja

Uznanie autorstwa 3.0 Unported

To jest licencja zgodna ze standardem Wolnej Kultury.

Pomóż innym uznać Twoje autorstwo!

Ta część jest opcjonalna, ale wypełnienie sprawi, że kod HTML będzie zrozumiały dla maszyn!

Tytuł utworu

Przypisz utwór do imienia lub nazwy

Przypisz utwór do URL

URL oryginalnego utworu

URL informacji o dodatkowych licencjach

Format utworu

Rodzaj oznaczenia licencji

Masz stronę internetową?

Ten utwór jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Unported.

Skopiuj ten kod, aby powiadomić odwiedzających!

```

<a rel="license" href="http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.pl"></a><br />Ten utwór jest dostępny na <a rel="license" href="http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.pl">licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Unported.
          
```

Zwykła ikona.
  Mała ikonka

O ile nie jest to stwierdzone inaczej, prawa do materiałów na stronie posiada Koalicja Otwartej Edukacji, a treści są dostępne na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 2.5 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Koalicji oraz autorów poszczególnych treści.

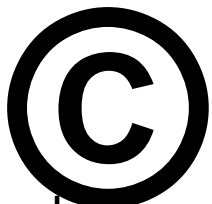
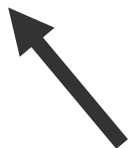
Problematyka.org publikuje treści na licencji **Creative Commons Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 3.0 Polska License**.

*Przewodnik jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz autorów oraz ICM UW. Zezwala się na dowolne wykorzystanie treści - pod warunkiem zachowania niniejszej informacji licencyjnej i wskazania autor—w oraz ICM UW jako właścicieli praw do tekstu. Treść licencji jest dostępna na stronie:
<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/>.*

Utwór w posiadaniu organizacji
(posiada prawa majątkowe)

Organizacja publikuje utwór
na licencji

Organizacja pozyskuje prawa
(umowa o przeniesienie)

Organizacja uzyskuje licencję
od autora

Nowy utwór

Jak znaleźć otwarte zasoby w Internecie?

- wyszukiwarka Creative Commons

<https://search.creativecommons.org/>

- Wikimedia Commons <https://commons.wikimedia.org>
- OtwarteZasoby.pl
- Ustawiając odpowiednie parametry wyszukiwania w Google, Vimeo, Flickr

Prawidłowe oznakowanie licencji

© [Lista autorów], licencja: CC-BY 3.0 (link do:
<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.pl>)

Do utworu zależnego, jeśli ma być udostępniony na innej licencji:

© [Lista autorów], źródło: [link do materiału oryginalnego] licencja źródła: [CC -BY 3.0] (link do:
<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.pl>),

licencja: (dowolna wg wyboru autora utworu zależnego).

Zapis można modyfikować, pamiętając o konieczności umieszczenia wszystkich trzech podstawowych elementów: listy autorów, licencji oraz linku do treści licencji.

Gdzie znaleźć kod i oznaczenie licencji CC dla stron WWW?

<http://creativecommons.pl/wybierz-licencje/>

Polecane

<https://uwolnijnauke.pl/edukuj-sie/>

Dziękuję

Newsletter Centrum Cyfrowego <https://centrumcyfrowe.pl/kontakt/>

Kserokopia (przegląd linków o prawie autorskim)

<https://centrumcyfrowe.pl/projekty/kserokopia-przegląd-linkow-o-prawie-autorskim/>

Uznanie autorstwa 3.0 Polska – Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie pod warunkiem oznaczenia autorstwa. Jest to licencja gwarantująca najszerze swobody licencjodawcy. <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/>